

6. ISTE. National Educational Technology Standards for Administrators 2009. 2009. URL: http://www.iste.org/Libraries/PDFs/NETS_for_Administrators_2009_EN.sflb.ashx (дата звернення: 27.02.2025).

7. Ordu A. P. D. A., Nayır F. What is digital leadership? A suggestion of the definition // Educational Research. 2021. Vol. 12, No. 3. P. 68–81.

8. Sheninger E. Digital leadership: Changing paradigms for changing times. Thousand Oaks: Corwin, 2019.

9. Zhong L. Indicators of digital leadership in the context of K-12 education // Journal of Educational Technology Development and Exchange. 2017. Vol. 10, No. 1. DOI: <https://doi.org/10.18785/jetde.1001.03>.

Інна Заярна

Інститут цифровізації освіти НАПН України, Київ

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ: ПОТЕНЦІАЛ CHATGPT ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА МОНІТОРИНГУ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Політика країн ЄС та України зосереджена на запровадженні цифрових технологій у навчальний процес, зокрема інструментів штучного інтелекту (ШІ). Зростання популярності ШІ в освіті передбачає розгляд низки питань, як-от розуміння ролі людини та машини в освіті, взаємозв'язок педагогічних інновацій та рівня технічної обізнаності викладачів і студентів, етичні проблеми, пов'язані з етикою даних, інформаційною та академічною доброчесністю. Технічний прогрес у сфері генеративних технологій ШІ зумовив появу різноманітних інструментів, серед яких є ChatGPT. Його передові можливості обробки природної мови та здатність генерувати зв'язні відповіді й виконувати різні мовні завдання роблять його універсальним помічником для викладачів іноземних мов, забезпечуючи підтримку в різних аспектах мовної підготовки. Інтеграція ChatGPT у викладання англійської як іноземної та англійської для спеціальних цілей через розробку завдань, проведення оцінювання, а також генерування зворотного зв'язку видається беззаперечною, його потенціал як асистента у викладанні та навчанні вже став предметом пильної уваги науковців. Водночас досвід викладачів мов з використання ChatGPT як навчального інструменту, а також проблеми та обмеження, що постають перед ними під час його інтеграції до своєї викладацької діяльності, здаються недостатньо вивченими. Тому виникла необхідність в опитуванні з питань встановлення ступеня обізнаності викладачів щодо можливостей ChatGPT для викладання іноземної мови та механізмів розробки тестових завдань за допомогою ШІ під час використання викладачами англійської мови цього інструменту у своїй практиці.

Розвиток українського сектору вищої освіти загалом та викладання англійської мови як іноземної та англійської мови для спеціальних цілей, зокрема, значною мірою впливає зі стандартів Європейського Союзу (ЄС), і однією з нинішніх тенденцій є цифровізація. У 2021 році ЄС започаткував Цифрове десятиліття Європи, яке триватиме до 2030 року. Серед його численних цілей є твердження "Кожен може брати участь у цифрових можливостях / ніхто не залишається осторонь", що, з одного боку, заохочує представників кожної професії реалізувати потенціал цифрових інструментів, а з іншого боку, це обґрунтовує право викладачів використовувати інструменти ШІ для зменшення навантаження важкої роботи викладача.

Існує щонайменше 10 популярних чат-ботів, що мають потенціал допомагати викладачам у подоланні викликів під час виконання різноманітних завдань, як-от збирання інформації для лекції, семінару чи наукової доповіді, генерування зразків тестів та опитувальників в умовах обмеженого часу та неналежного середовища, зменшуючи або усуваючи час, витрачений на пошук в бібліотечних пошукових системах (часто платних), що

може бути особливо корисним у періоди відключення електроенергії та потенційних загроз повітряних атак. Серед найвідоміших чат-ботів на базі ШІ: ChatGPT, Jasper Chat, Chatsonic, Gemini, Chat by Copy.ai, Claude, Perplexity AI, Microsoft Copilot, You.com, Character AI. Вибір найбільш відповідного чат бота визначається його вільною доступністю, оскільки не всі вчителі можуть дозволити собі оплатити такі послуги.

ChatGPT, що розшифровується як генеративний попередньо підготовлений трансформер (Generative Pre-trained Transformer), є оригінальним чат-ботом на базі ШІ – типом генеративної багатомодальної великої мовної моделі, що використовується OpenAI. Він забезпечує найбільший спектр можливостей, а саме здатний сприймати та генерувати зображення, коди, файли та тексти за допомогою діалогового стилю спілкування. Він має безкоштовну версію та може створювати діалоги на будь-яку тему чи предметну сферу. Цей чат навіть склав іспит на здобуття адвокатського звання, що може слугувати вагомим аргументом на користь достовірності тексту, згенерованого ChatGPT. Першу версію ChatGPT з відкритим доступом було представлено в листопаді 2022 року, і відтоді її описували як безаналогову платформу ШІ.

Попри визнання переваг цього інструменту, респонденти висловлюють застереження щодо точності завдань, згенерованих ChatGPT, для цілей оцінювання. Однією з проблем є необхідність ретельної перевірки, проблеми з упередженою інформацією та недостатня складність завдань.

Це дослідження має на меті заповнити прогалину щодо досвіду викладачів у використанні ChatGPT для розробки завдань для оцінювання мовних навичок, а також їхніх поглядів на переваги, проблеми та потенційні обмеження застосування ChatGPT для оцінювання результатів навчання. Для проведення даного дослідження використовувався змішаний підхід, що поєднував кількісні та якісні методи збору та аналізу даних, що дозволило досягти триангуляції результатів, підвищуючи їхню достовірність та валідність.

Для збору даних було розроблено онлайн-опитування з використанням Google Forms. Опитування складалося з 22 запитань різних типів, включаючи альтернативні, множинного вибору, шкали Лікерта та відкриті запитання, питання стосувалися таких аспектів як:

1. Профіль респондента (стать, вік, досвід викладання, місце роботи).
2. Ступінь обізнаності з ChatGPT та використання у викладацькій практиці.
3. Типи завдань, згенеровані ChatGPT для оцінювання різних мовних навичок.
4. Сприйнята точність та якість згенерованих завдань.
5. Переваги та виклики використання ChatGPT у викладанні та оцінюванні.
6. Потреба в інструкціях/рекомендаціях щодо ефективної інтеграції ChatGPT.

Посилання на опитування було поширено серед викладачів англійської мови як іноземної та англійської для спеціальних цілей в Україні через електронні листи та месенджери в грудні 2023 – лютому 2024 року. Вибірка була цілеспрямованою та складалася з 87 респондентів.

Для аналізу кількісних даних використовувалася описова статистика (частоти, відсотки, середні значення). Відкриті відповіді підлягали тематичному аналізу з кодуванням та виділенням ключових тем і підтем. Підходи змішаного методу були використані на етапі інтерпретації результатів шляхом поєднання кількісних та якісних даних для надання глибшого розуміння досліджуваного явища.

Основні результати опитування організовані за цілями дослідження. Більшість респондентів (68%) повідомили, що обізнані з ChatGPT, проте лише 41% активно використовували цей інструмент у своїй викладацькій практиці. Якісний аналіз відкритих відповідей показав, що викладачі цінують ChatGPT як корисного помічника у підготовці матеріалів, генеруванні ідей та прикладів, поясненні складних концепцій.

Більшість респондентів (68%) повідомили, що обізнані з ChatGPT, проте лише 41% активно використовували цей інструмент у своїй викладацькій практиці. Якісний аналіз відкритих відповідей показав, що викладачі цінують ChatGPT як корисного помічника у підготовці матеріалів, генеруванні ідей та прикладів, поясненні складних концепцій.

Водночас багато хто висловив стурбованість щодо академічної доброчесності та виникнення у студентів спокуси скористатися ChatGPT для виконання завдань.

Респонденти визначили кілька ключових проблем при використанні ChatGPT, найпоширенішими були проблеми з упередженістю та неточністю інформації (54%), складністю впровадження (43%) та плагіатом/академічною доброчесністю (37%). Крім того, деякі викладачі вказали на обмежену здатність ChatGPT створювати завдання належної складності та автентичності.

Попри певні проблеми, загальний рівень задоволеності викладачів від використання ChatGPT був позитивним, із середнім балом 3,8 за 5-бальною шкалою. Однак 82% респондентів висловили потребу в детальних інструкціях/рекомендаціях щодо ефективної інтеграції ChatGPT у процес викладання та оцінювання.

Виявлені проблеми та застереження узгоджувалися з попередніми дослідженнями, які наголошували на необхідності критичної оцінки та верифікації матеріалів, згенерованих ШІ. Водночас результати підкреслили потенціал ChatGPT як допоміжного інструменту для зменшення навантаження викладачів шляхом автоматизації певних завдань. Результати дослідження мають важливі наслідки для практики викладання та оцінювання мов. По-перше, вони демонструють необхідність розробки чітких інструкцій та рекомендацій для викладачів щодо ефективної інтеграції ChatGPT та подібних інструментів ШІ. По-друге, вони підкреслюють важливість постійного професійного розвитку для підвищення обізнаності викладачів з новітніми технологіями та їх ролі у викладанні. Нарешті, результати вказують на потребу в розробці належних політик та процедур для забезпечення академічної доброчесності та запобігання нечесній практиці студентами.

Це дослідження мало певні обмеження, пов'язані з характеристиками вибірки та методом збору даних, тому майбутні дослідження можуть зосередитися на більш репрезентативній вибірці викладачів з різних регіонів та залучити більш якісні методи, як-от інтерв'ю чи фокус-групи, для глибшого розуміння досвіду та поглядів викладачів.

У цьому дослідженні було вивчено досвід українських викладачів англійської мови у використанні ChatGPT для створення завдань для оцінки різних мовних навичок. Основні висновки свідчать про те, що більшість педагогів знайомі ChatGPT, але лише невелика частка включає цей інструмент у свою навчальну практику. Зазвичай він використовувався для створення завдань з метою оцінки навичок письма, читання та лексики. Вчителі, як правило, оцінювали правильність створених завдань, хоча були деякі проблеми з упередженістю, неточності в інформації та труднощі у впровадженні.

Ці висновки мають важливі наслідки як для теоретичного розуміння, так і для практичного застосування цього ресурсу та надають емпіричні дані про фактичний досвід вчителів у застосуванні інструментів штучного інтелекту при викладанні та оцінці мови. На практичному рівні результати підкреслюють важливість створення всебічних рекомендацій та пропозицій щодо оптимального використання ChatGPT, а також встановлення надійної політики для забезпечення академічної цілісності.

Згідно з результатами дослідження, можна зробити наступні пропозиції для вчителів щодо використання ChatGPT: критично оцінювати інформацію та перевіряти її точність та неупередженість; використовувати ChatGPT лише як допоміжний інструмент для власної роботи; постійно займатися професійним розвитком для отримання нових знань щодо використання нових технологій для викладання.

Список використаних джерел

1. Zaiarna I., Zhyhadlo O., Dunaievskia O. ChatGPT in foreign language teaching and assessment: exploring EFL instructors' experience // Information Technologies and Learning Tools. – 2024. – Vol. 102, № 4. – DOI: 10.33407/itlt.v102i4.5716. (дата звернення: 04.03.2025)

2. Spivakovsky O., Omelchuk S., Kobets V., Valko N.V., Malchykova D.S. Institutional policies on artificial intelligence in university learning, teaching and research // Information Technologies and Learning Tools. – 2023. – Vol. 97, № 5. – URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/126> (дата звернення: 04.03.2025).

3. Synekop O., Lytovchenko I., Lavrysh Y., Lukianenko V. Use of ChatGPT in English for engineering classes: Are students' and teachers' views on its opportunities and challenges similar? // International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM). – 2024. – Vol. 18, № 3. – С. 129–146. – DOI: <https://doi.org/10.3991/ijim.v18i03.45025>. (дата звернення: 04.03.2025)

Ivanova Roksolana,

Leonid Yuzkov Khmelnytskyi University of Management and Law

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN THE DEVELOPMENT OF OPEN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL SYSTEMS

The world of science and technology, as well as the educational space, has been significantly impacted by digitization and globalization. With the help of international organizations, open education endeavors are made manageable through grants, research policies, and the setting of international standards. This research analysis indicates how global and regional organizations have applied and justified their policies on the development, implementation, and expansion of open science research and education systems with regard to information availability, academic exchange, and standardization of teaching.

In the modern world, open scientific and educational systems pose as a feasible concept. Such systems are meant to make knowledge available without any restrictions, maintain global cooperation, and stimulate continuous education. Institutions like UNESCO, OECD, EU, and the World Bank have been proactively formulating policies and regulations for the purpose of developing open education with OER, digital transformation, and international collaboration in scientific research.

Theoretical Framework and Methodology. This research employs a socio-legal institutional comparative approach to evaluate the contribution of international organizations towards the establishment of open scientific and educational systems. This involves analyzing legal instruments, international treaties, and policy documents that shape the 'open education' phenomenon at the global level. The effectiveness of international efforts in the Openness of Education is captured through the analysis of various indicators such as funding, technology, and institutional capacity.

International Organizations and Open Education Policies

UNESCO and Open Science

The 2021 UNESCO Recommendation on Open Science is a framework to ensure greater openness and equity in access to scholarly outputs as well as in academic publishing.

Global OER (Open Educational Resources) Network is among the most prominent initiatives of the UNESCO which focus on sharing and collaboration among different jurisdictions.

OECD and Digital Transformation

The OECD's policy advice aims at digital education with a particular emphasis on the use of Artificial Intelligence (AI) in teaching and learning.

OECD also conduct comparative studies on different countries and provide recommendations on how open education policies can be adopted in varying educational contexts.

The European Union and Open Science Strategies

The European Union is accidently one of the leaders in open access policies development through initiatives such as Horizon Europe, which allocated public funding for the research and requires open access to its results.

The European Open Science Cloud (EOSC) is an essential component in the effort to construct a framework that encompasses academic digital collections for easy cooperation.